

ಕೆಬಿಎಲ್ ಅಪ್ನಾ ಘರ್

ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ಕನಸನ್ನು ನನಸಾಗಿಸಲು ಇನ್ನೇಕೆ ತಡ ...?

•ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣ •ನಿವೇಶನ ಖರೀದಿ + ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣ •ಪೂರ್ವನಿರ್ಮಿತವಾದ
ಗೃಹ ಅಥವಾ ಫ್ಲಾಟ್ ಖರೀದಿಗೆ •ವಾಸವಿರುವ ಗೃಹ / ಫ್ಲಾಟ್ - ನವೀಕರಣ /
ದುರಸ್ತಿ / ವಿಸ್ತರಣಾ ಕಾರ್ಯ / ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ

ಕೆಬಿಎಲ್ ಕಾರು ಲೋನ್

ಕಾರು ಖರೀದಿ ಇದೀಗ ಸುಲಭ

ಹೊಸ ಕಾರುಗಳಿಗೆ ಶೇ. 85 ರವರೆಗೆ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ
ಸೆಕೆಂಡ್ ಹ್ಯಾಂಡ್ ಕಾರುಗಳಿಗೂ ಸಾಲದ ಸೌಲಭ್ಯವಿದೆ

ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ ಟೋಲ್ ಫ್ರೀ ಸಂಖ್ಯೆ 1800 425 1444 ಗೆ ಕರೆ ಮಾಡಿ ಅಥವಾ ನಿಮ್ಮ ಸಮೀಪದ ಶಾಖೆಯನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಲಿ.

ಕೋಯಿಡುರುತಿ ಹುಗು ಪ್ರಧಾನ ಕಛೇರಿ: ಮಂಗಳೂರು - 575 002

ಇಮೇಲ್: info@kblbank.com ವೆಬ್‌ಸೈಟ್: www.karnatakabank.com

ಪರಮ್ಪುಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ

SCAN THIS
QR CODE FOR
MORE DETAILS

ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಬುದ್ಧ ತೋರಿದ ಮಾರ್ಗ

(ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ಮೊದಲ ಆರ್ಯ ಸತ್ಯವಾದ 'ದುಃಖ' ದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು.)

ಸಮುದಯ: ಸಮುದಯ ಎನ್ನುವುದು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಎರಡನೆಯ ಆರ್ಯಸತ್ಯ. ದೇವರು ಅಥವಾ ಇನ್ನಾವುದೇ ಬಾಹ್ಯ ಸಂಗತಿಯು ದುಃಖದ ಕಾರಣ ಅಥವಾ ಆಕರವೆನ್ನುವುದನ್ನು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ ಸರ್ವಥಾ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಕಾರಣ ಅಥವಾ ಆಕರವನ್ನು ಮಾನವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿಯೇ ಅನ್ವೇಷಿಸಲು ಅದು ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧನ ಬೋಧನೆ ಹೀಗಿದೆ: ತನ್ನಾ ಅಥವಾ ತೃಷ್ಣಾ (ಆಸೆ) ಪುರ್ನಜನ್ಮ ಅಥವಾ ಪುನರಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ತೃಷ್ಣೆಯೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬರಬೇಕೆಂಬ ಮತ್ತು ಯಾವತ್ತೂ ನಾಶವಾಗದೆ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ, ತೃಷ್ಣೆಯು ತೀವ್ರ ಭೋಗೇಚ್ಛೆ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಹೊಸ ಉನ್ಮಾದದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಹುಡುಕುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಮೂಲ ಆಕರವೂ ಹೌದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಧ: ೧. ಕಾಮ ತನ್ಮಾ : ಇಂದ್ರಿಯ ಲೋಲುಪತನ ೨. ಭಾವ ತನ್ಮಾ : ಯಾವತ್ತೂ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆ ೩. ವಿಭವ ತನ್ಮಾ : ಇಲ್ಲವಾಗುವ ಅಥವಾ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶೂನ್ಯವಾಗುವ ಆಸೆ (ದುಃಖವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪಲಾಯನಕಾರಿ ಮನೋಭಾವ).

ದುಃಖವೆನ್ನುವುದು ತನ್ಮಾ ಅಥವಾ ತೃಷ್ಣೆಯ ಫಲಸ್ವರೂಪ. ಹೇಗೆ ಬೀಜದಿಂದ ಗಿಡ ಮೊಳೆತು, ಅದು ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬಿಡುತ್ತದೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿ, ತೃಷ್ಣೆಯು ವಿಕಾಸವಾಗುತ್ತ ಬಗೆಬಗೆಯ ಸಂಕೀರ್ಣ ರೂಪಗಳನ್ನು ತಾಳಿ ದುಃಖವೆಂಬ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕ್ರಿಯೆ-ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗೂ ಹೋಲಿಸಬಹುದು. ತೃಷ್ಣೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆಯಾದರೆ, ಇದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೇ ದುಃಖ. ಹಾಗೆಯೇ ಇದನ್ನು ಕಾರ್ಯ-ಕಾರಣಗಳಿಗೂ ಹೋಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಣ್ಣು ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಮಡಕೆ

ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತೃಷ್ಣೆ ಎನ್ನುವ 'ಕಾರಣ' ದಿಂದ ದುಃಖವೆಂಬ 'ಕಾರ್ಯ' ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳು ತೃಷ್ಣೆ, ದುಃಖಗಳ ಸಂಬಂಧದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕತೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಕತೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ.

ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ಪ್ರಕಾರ ತೃಷ್ಣೆಯು ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಶಕ್ತಿರೂಪವಾಗಿದೆ. ಇದು ಮಾನಸಿಕ ವೃತ್ತಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾಳುವುದು ನಮಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿದ ವಿಷಯವೇ ಸರಿ. ಇದನ್ನೇ ಕಾತರಿಸುವುದು, ಹಪಹಪಿಸುವುದು, ದಾಹ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಪದಗಳಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಈ ಜಗತ್ತು ಇದೆಯೆಂಬ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತೃಷ್ಣೆಯೇ ಕಾರಣ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಭ್ರಮೆಯು ನಿರಂತರವಾಗಿ, ಅಡತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮುಂದುವರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೂ ಅದೇ ಮೂಲ.

ಇಡೀ ಜೀವನವೇ ತೃಷ್ಣೆ ಅಥವಾ ಆಸೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದೆ. ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ಪ್ರಕಾರ, ತೃಷ್ಣೆಯು ವರ್ತಮಾನದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯ ಪ್ರೇರಕಶಕ್ತಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಭೂತ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯತ್ತುಗಳಲ್ಲಿನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರಚೋದಕವೂ ಹೌದು. ಏಕೆಂದರೆ ಭೂತಕಾಲ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ಅನುಭವಿಸಿದ ಮತ್ತು ಅನುಭವಿಸುವ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ದುಃಖಕ್ಕೂ ತೃಷ್ಣೆ ಅಥವಾ ಆಸೆಯೇ ಮೂಲ ಆಕರ. ಇದೊಂದು ಕಾರ್ಯ-ಕಾರಣ ನಿಯಮದ ಅಖಂಡ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಈ ತೃಷ್ಣಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನದೀಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದು. ನದಿಯ ಪ್ರವಾಹವು ಹಳ್ಳಿಗಳು, ನಗರಗಳು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮುಳುಗಿಸಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ತೃಷ್ಣೆಯು ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ದುಃಖಮಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಕಿಯ ಉರುವಲಿಗೆ ಹೋಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ತೃಷ್ಣೆಯೆಂಬ ಉರುವಲು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇರುತ್ತದೆಯೋ, ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಈ

ಅಸ್ತಿತ್ವವೆಂಬ ಅಥವಾ ಜಗತ್ತೆಂಬ ಭ್ರಮೆಯು ಕಾಣುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಬುದ್ಧ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ: “ಭಿಕ್ಷುಗಳೇ, ಇಷ್ಟೊಂದು ದೀರ್ಘಕಾಲದ ತನಕ ಮಾನವ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಬಂಧನವನ್ನು ನಾನು ಕಾಣೆನು. ಇದು ಜೀವಿಯನ್ನು ಅಸ್ತಿತ್ವವೆಂಬ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ, ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಓ ಭಿಕ್ಷುಗಳೇ, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತೃಷ್ಣೆಯೆಂಬ ಈ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದೇ, ಜೀವಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕು ತೋರದಂತೆ ಆತುರಾತುರವಾಗಿ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿರುವರು, ಸುತ್ತುತ್ತ ಇರುವರು.”

ನಿರೋಧ: ಬುದ್ಧ ಬೋಧಿಸಿದ ಮೂರನೆಯ ಆರ್ಯಸತ್ಯವೆಂದರೆ, ನಿರೋಧ ಅಥವಾ ದುಃಖದ ಸರ್ವಥಾ ಉಪಶಮನ. ಇದನ್ನು ಪಾಲಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಿಬ್ಬಾಣ (ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ‘ನಿರ್ವಾಣ’) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪದವನ್ನು ನಿ+ವಾನ್ ಎಂದು ಬಿಡಿಸಬಹುದು. ಇದರರ್ಥ ತೃಷ್ಣೆ ಅಥವಾ ಅತ್ಯಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಎಂದು. ಹಾಗೆಯೇ ನಿರ್+ವಾಣ ಎಂದೂ ಬಿಡಿಸಬಹುದು. ಇದರರ್ಥ, ಬೀಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಶಮನ ಮಾಡುವುದು ಅಥವಾ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಆರಿಸುವುದು ಎಂದು. ಈಗ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರ್ವಾಣವೆಂದರೆ ಏನು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಹಲವಾರು ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಿಸೋಣ:

೧. ನಾವು ನಿರ್ವಾಣವೆಂದರೆ ಏನು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ನಿರ್ವಾಣವೆಂದರೆ ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದು ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಸ್ಪಷ್ಟ ನಿರ್ವಾಣವನ್ನು ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

೨. ನಿರ್ವಾಣವನ್ನು ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಏಕೆ ತಾನೇ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ? ನಿರ್ವಾಣವನ್ನು ಅತ್ಯುನ್ನತ ಮಾನಸಿಕ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಬುದ್ಧ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದು ಯಾವುದೇ ಐಂದ್ರಿಯ ಅನುಭವವನ್ನು ಮೀರಿರುವಂಥದ್ದು. ಹೀಗಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಲೌಕಿಕ ಭಾಷೆಯ ವಿವರಣೆಗೆ ಅದು ಒಳಪಡುವುದಿಲ್ಲ.

೩. ಬುದ್ಧ ತನ್ನ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಉಪದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ವಾಣದ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ: “ಭಿಕ್ಷುಗಳೇ, ದುಃಖ ನಿರೋಧವೆಂಬ ಆರ್ಯಸತ್ಯವನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನ ಶಬ್ದಗಳ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸಬಹುದು: ತೃಷ್ಣೆಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಉಪಶಮನ (ನಿರೋಧ), ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ತೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವುದು (ತ್ಯಾಗ), ತೃಷ್ಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದು (ಪ್ರತಿನಿರಸಂಗ), ತೃಷ್ಣೆಯಿಂದ ಪೂರ್ಣ ಬಿಡುಗಡೆ (ಮುಕ್ತಿ) ಮತ್ತು ತೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ನಿರಾಸಕ್ತಿ (ಅನಾಲಯ).” ಮೇಲಿನ ಉಪದೇಶದಿಂದ ನಮಗೆ ಇಷ್ಟು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ : ದುಃಖದ ಉದಯವು ಉಂಟಾಗುವುದು ತೃಷ್ಣೆಯಿಂದ. ಯಾವಾಗ ಅದರ ಮೂಲ ಕಾರಣವಾದ ತೃಷ್ಣೆಯು ಶಮನವಾಗುವುದೋ, ಆಗ ದುಃಖವೂ

ಉಪಶಮನಗೊಳ್ಳುವುದು. ನಿರೋಧ ಅಥವಾ ನಿರ್ವಾಣ ಎನ್ನುವುದು ತೃಷ್ಣೆಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಉಪಶಮನ ಸ್ಥಿತಿ.

೪. ನಿರ್ವಾಣವೆಂದರೆ ಬರಿಯ ಆತ್ಮದ ನಿರಾಕರಣವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ವಿನಾಶವಾಗಲಿ ಅಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ, ಅದು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಶೂನ್ಯಸ್ಥಿತಿಯೂ ಅಲ್ಲ. ನಿರ್ವಾಣವೆಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಭಾವವಸ್ತುವಿನ (positive) ಅಭಾವ; ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ತೃಷ್ಣೆಯಿಂದ ಪೂರ್ಣ ಬಿಡುಗಡೆ. ನಾವು ಲೌಕಿಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಯಾವುದೇ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಲಿ, ಪದವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಚಿಂತನಾಲಹರಿಯಾಗಲಿ ನಿರ್ವಾಣಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಸಾಲದು. ಏಕೆಂದರೆ, ನಿರ್ವಾಣವನ್ನುವುದು ಸೃಷ್ಟಿಯಾದದ್ದಲ್ಲ, ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದಲ್ಲ ಅಥವಾ ಬೇರಾವುದೋ ಮೂಲವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದ ಸಂಯುಕ್ತ ಪದಾರ್ಥವೂ ಅಲ್ಲ.

೫. ನಿರ್ವಾಣದ ಸ್ಥಿತಿಯು ಭಾವ (ಇರುವಿಕೆ) ಮತ್ತು ಅಭಾವಗಳೆಂಬ(ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ) ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅತೀತವಾದದ್ದು. ಆಯಾ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಮೀರಿನಿಂತದ್ದು; ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಗೆ ಅತೀತವಾದದ್ದು. ಅದಕ್ಕಂದೇ ಬುದ್ಧನು ಭಿಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ: “ಭಿಕ್ಷುಗಳೇ, ಆತ್ಯಂತಿಕ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಇರುವ ಹೆಸರೇ ‘ನಿರ್ವಾಣ’ ಎಂದು. ಈ ಸಹಜ ತತ್ತ್ವಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ತೃಷ್ಣೆಗಳೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ.”

ನಿರ್ವಾಣ ಮಾರ್ಗ: ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದಲ್ಲಿನ ನಿರ್ವಾಣದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇದುವರೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆವು. ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಆರ್ಯಸತ್ಯವು ಈ ನಿರ್ವಾಣದ ಹಾದಿಯನ್ನು, ಸಾಧನಾ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ‘ಧರ್ಮ-ವಿನಯ’ ಎಂಬುದೇ ಒಟ್ಟಾರೆ ಬೌದ್ಧ ಚಿಂತನೆಯ ತಿರುಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಎಂಬ ಪದವು ಬೌದ್ಧ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನೂ, ವಿನಯ ಎಂಬ ಪದವು ಅನುಷ್ಠಾನಮಾರ್ಗವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಬೌದ್ಧ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ತತ್ತ್ವಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಚರಣಾ ವಿಧಾನಕ್ಕೇ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮೂರು ಶಿಸ್ತುಬದ್ಧ ಸಾಧನೆಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು: ೧. ಪ್ರಜ್ಞೆ ೨. ಶೀಲ ಮತ್ತು ೩. ಸಮಾಧಿ (ಏಕಾಗ್ರತೆ). ಇವುಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಾಗ, ಅವು ನಮ್ಮನ್ನು ಉನ್ನತವಾದ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ತರಗಳಿಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತವೆ; ಅಂಧಕಾರದಿಂದ ಜ್ಞಾನದ ಬೆಳಕಿಗೂ, ಆವೇಗಗಳಿಂದ ನಿರಾಸಕ್ತ ಬುದ್ಧಿಯ ಕಡೆಗೂ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ತುಮುಲಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಶಾಂತಸ್ಥಿತಿಗೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತವೆ.

“ಕೆಡುಕನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೋ, ಒಳಿತನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೋ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿಕೋ” – ಇದೇ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳು ಬೋಧಿಸುವ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ರಾಜಮಾರ್ಗ. ಇದೇ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ಸಾಧನಾಮಾರ್ಗವೂ ಕೂಡ. ಇದನ್ನು ಅಷ್ಟಾಂಗಮಾರ್ಗವೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.